

Եւ բաւական զօրապետներ : որ՝ ինչպէս զե-տեղը՝ մատուակի ոստիորակի գէշքերը կը մա-տուցանէին , ամենքն ալ փախուստի ճամբան բռնելով զօրոյշի շման կը հալածուէին :

Եւ ոմանք ցամբած առուներու պէս կը մնանէին , եւ ծաղկառեսակ զօրակալներէն եւ կանաչասաղարդ տասնապետներէն ոմանք ալ ծարաւէն նուաղած զետեղը կ'իշխային : Իսկ քաղաքին բնակիչները սաստիկ նեղութենէն քրտնքրէ ծովու մէջ կ'ընկղմէին : Գարուն-թաղաւորը իր Վարդ-Անթառած աղջկիլը առաւ եւ անհետացաւ խոյս տուաւ Վարդարանէն , եւ ոչ ոք կրցաւ իրտաւթ թէ ուր գնաց եւ ապաստանեցաւ : Իսկ լուսաւոր Արփին , Յուլիս կայսեր սպարապետը , զանի մը օր ալ կանգ առնելով , եւ Վարդարանը բաւական խոշտան-գեւէ յետոյ , քաղաքին բնակիչներուն մնացորդը տապի ու տազնապի մէջ ձգելով , դարձաւ իր ճամբան շարունակեց :

ԺԱ .

Աշուն-Դուքը որ ինքնիշխան կը բնակէր Եւրպայի մասին՝ Արեւմուտքի եւ Հիւսիսի աշխարհին մէջտեղը , Վարդարանին այս պա-տանանները իմանալով , եւ անգիկանալով թէ Գարուն-թաղաւորը փախած ու Արփի սպարա-պետը դարձած քացած էր , յարմար ժամանակ նկատեց տիրել անիշխան երկրին , հանեց իր Տեղեւաթափ սպարապետը , որ ճարտար ու հանճարեղ մարդ մըն էր , եւ անոր պատուե-րեց որ հետը բազմատեսակ պարէն առնէ դա-նաղան մրգեղէն , ուտելիք եւ ըմպելիք . եւ ժողովելով իր քաղ-ձաթի երկահնչիւն հովերը , խաբւոյ զօրականներ եւ զօրապետներ , գնաց տիրել Վարդարան քաղաքին , ուր նախ ճար-տար առատաձենու թխամբ , կեղծուպատիր սի-րով ու քաղցրութեամբ գնաց բնակիչներուն սիրտը որսալ եւ յետոյ հնարաղիտութեամբ ամենքը մերկացնել ու կողոպտել եւ զգուշ ու պատրաստ կենալ որ եթէ աւելի զօրաւոր թագաւոր մը յարձակի՝ իր անձը ճողոպրել կարենայ :

Տեղեւաթափ սպարապետը Աշուն-Դքսէն այս պատուէրը առնելով եւ իր տերօջը խոր-հրդերին համեմատ իր ըլոր պատրաստութիւն-ները տեսնելով հանդարտութեամբ գնաց Վար-դարան քաղաքը մտաւ . եւ իր խափշիկ զօրա-պետներուն հրամայեց որ նախ քաղցրահնչ-լիւն խօսքերով ամենքը համոզելով ամբոխը

տաքութեան պապակուսէն զովացնեն , եւ յետոյ մրգեղէն ուտելիքի եւ խմելիքի պարէն-ներուն բեռները բանալով քաղաքացիներուն շտեմարաններն ու մատանները լեցուց եւ այս հնարքով անոնց սիրտը շահեցաւ :

Այնուհետեւ սկսաւ ձեռքը սաղարդախիտ հա-րուստներուն վրայ գնել եւ կամաց կամաց զանոնք մերկացուց եւ կողոպտեց :

Եւ որպէսզի քաղաքին բնակիչներուն մէջ տրտունջ բարձրանայ , Վարդարանին փողոց-ներն ու յատակները ոսկիով կը զարդարէր բնակիչները զբաղեցնելու համար , եւ երբ ամենքը մերկացուց , զօրքերուն հրաման տուաւ որ գիշերները ամբողջ սառնաշուռչ երգերու եղանակներով խօշտանգեն եւ սար-սափեցնեն որպէսզի ապստամբութիւն մը հանել չխորհին , բայց ցորեկը թոյլատրեն եւ շող-քորթին որպէսզի զբօսանքներու մէջ մտքեր-նին զբաղի :

Եւ այս եղանակով , ամբողջ ժողովուրդը գի-շերը տունը մնալով կը զբօսնէին , եւ ցորեկը գիշերային խնջոյքներուն պատրաստութեանը հետամուտ կ'ըլլային :

Արդ , այսպիսի հնարքներով Տեղեւաթափ Աստուծոյ ժողովուրդը իրեն ընտելացնելով , մերթ քաղաքապարտութեամբ եւ մերթ խուս-տութեամբ վարուելով անոր հետ՝ Վարդարանն անշքացեալ քաղաքին կը տիրէր :

ՉԱՎԱՐԻԱ ՄԱՐԳԱՐ ԽՈՅԷՆՏ ԵՐԵՒԱՆԸ

(Շարունակելի)

Պ . ՊէՆԷԼԵԱՆ Ի ԲԱՐԻԶ

Պ . Պէնէլեան , ծանօթ հայ գերասանապետը , Բարիդ կը գտնուի ամէն մը ի վեր : Եկած է միջոցներէ հայթայթելու որպէսզի յառաջիկայ տարի , Յուցահանգէսի միջոցին , Ձուխանէնի Վէպլէպիքին Հորհորը ներկայացնէ Բարիդ , հայ գերասաններու խումբով մը : Նիւթը թըր-քական կեանքէն , բայց զործը , թէ՛ իբրեւ լիպրէթթօ (հեղինակութիւն Նարեկան գերա-նանին) թէ՛ իբրեւ երաժշտութիւն , արդիւնք

է հայտադրանքին՝ Պ. Պենլեանի ձեռնարկը այդ տեսակէտով մեղի օգտակար կրնայ ըլլալ եւ արժանի է ամէն քաջակերութեան ։ Ուրախ եղանք իմանալով որ Պ. Պենլեան արդէն յուսալից է իրեն հարկաւոր եղած գումարը գրուներու ։

Իր խումբը կազմելու համար Եգիպտոս դառնալէ առաջ, Պ. Պենլեան որոշած է Բարիդի հայ երկտասարդութեան խնդրանքով, Պէշիքթալլեանի «Արշակ Բ.»-ը ներկայացնել, արուեստասէրներու խումբի մը օգնութեամբ, քաղաքին հայ հասարակութեան առջեւ ։ Շատ սիրուն նորութիւնն մըն է ասի մեր գաղթականութեան համար (առաջին անգամ պիտի ըլլայ որ Բարիդի մէջ հայկական թատերախաղը մը ամբողջութեամբ պիտի ներկայացուի) ։ Եւ վստահ ենք որ Պ. Պենլեանի այս ներկայացումը պիտի գտնէ Բարիդի Հայոց կողմէ այն խրախուսանքը որուն արժանի է ։

«Արշակ Բ.»-ի ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ յունուար 14-ի իրիկունը, Բոմբաստու թատրոնը, (12, Boulevard des Italiens) ։

Պ Ա Տ Ր Ի Ա Ր Ք Ա Ր Ա Ն Ը

—

Պուէն, ամենաստորայց աղբիւրէ մը, մեղի կը հաղորդեն հետեւեալ քստմեցեցեցի տեղեկութիւնները ։ Նոյնութեամբ կ'ընդօրինակենք նամակագրին տողերը ։

«Գիտէ՞ք ինչի վրայ կը դառնային եւ կարածիդ ժողովները որոնք տեղի ունեցան Տատեանի տունը՝ վերջերս, ուր կարգ մը եկեղեցականներ յաճախ հրաւիրուած էին ։ Դուռը հրահանգած էր Տատեան - Օրմանեան - Նորատուրկեան երեւակին որպէս թաքերի մը յղեն կառավարութեան, յայտարարելով թէ Հալեբի իրենց հաւատարմութիւնը ցոյց տալու համար կը յայտարարեն որ պատրաստ են ծառայելու օսմանեան բանակին իբրեւ զինուոր, ուր որ պարտքը զինեմը կոչէ, եւ թէ Պատրիարքարանը հանդէս ունի զայն հաստատելու եւ հաղորդելու վեհապառ Սուլթանին» ։

«***»-ը, եւ իրենց հետեւողութեամբ միւս եկեղեցականներն ալ, համատուրթիւն չեն յայտնած՝ հակառակ կարգ մը սպառնալիքներու ։ Վարչութիւնը չէ համարձակած առանց եկեղե-

ցականներու ստորագրութեան Դրան հաղորդել ազգին այդ ենթադրեալ տրամադրութիւնը ։ Օրմանեան Դրան մատնած է եկեղեցականներէն մէկ քանին՝ իբրեւ խափանարար իր ջանքերուն ։

«Պատրիարքարանի «քարու - քեներաթ»-ին օգնականը, Արթին է Ֆէնտի, Հապթիէն է ալ թուրք պաշտօնատուները կ'առաջնորդէ հայ կիներ եւ աղջիկներ որոնք թախանձելիք խնդիրներ ունին Դրան կամ Պատրիարքարանին մօտ, եւ կամ բանտարկեալի մը ազատման բարեխօսութիւնը ունին հայցելիք ։ այդ աղջիկներն ու կիները պաշտօնատուներ մէջ կը ըլլուին, կը պլծուին, եւ Արթին է Ֆէնտի իր այս հրէշային կաւատութեան վարձքը կը ստանայ թուրք պաշտօնեաներէն ։ Խեղճերը սարսափած, Խեղալից կը մեկնին, եւ քնականաբար մտքերնուն չեն անցներ անգամ մըն ալ կրկնել իրենց դիմումը ։

«Այս Արթինը հիանալի գոյգ մը կը կ'զմէ Տիգրան Տէր-Ներսէսեան ըստած վաշխառուին հետ, որ թէ՛ համարակալ է եւ թէ՛ համարառու, թէ՛ քաղաքական ժողովոյ անգամ է եւ թէ՛ միանգամայն ի շընորհ - Օրմանեանի Պատրիարքարանի «քարու - քեներաթ» ։ սոսկալի՝ ճիւղ մը ։ Պատրիարքարանի անձուկ սնտուկը յաճախ ենթադրեալ ծախքերու կը ծառայեցնէ, որոնց փուռոյն կը պարտատէ նոյն ինքն այդ վաշխառուն, եւ Օրմանեան կը վաւերացնէ այդ պաշտակին փուստլան ։ . . »

Ուրեմն պարզապէս որք մը դարձած է Հայոց Պատրիարքարանը, Երլտըգի-Ֆէօլէն մէկ մանրանկարը . . .

Խնդիր է գիտնալ թէ մինչեւ ե՞րբ հայ ժողովուրդը պիտի հանդուրժէ այս հանդիսաւոր ոճրագործութիւններուն անպատեհաւ շարունակութիւնը ։ Պատրիարքարանին այս անօթալի կացութեանը հանդէպ, կուսակցութիւններու պայքարները, քաղաքական ծրագրի կամ ուղղութեան մէջներ կը դադրին եւ միակ աւխտին զգալով մը իրեւան կուգան, — բացարձակ զայրոյթ — Այդ զգացումը բովանդակ հայ ժողովուրդին զգացումն է ։

Եւ վա՛յ անոնց որ բալմաշարչար ժողովուրդի մը զայրոյթին հետ կը խաղան ։

